

Bożnica żydowska

16.10.2008.

Jak piszą Maria i Kazimierz Piechotkowie w książce "Bożnice drewniane" (W-wa 1957 r.) pierwsza wzmianka o istnieniu przedborskiej bożnicy datowana jest na rok 1638. Jest tam szczegółowy opis jednej z piękniejszych bożnic modrzewiowych w Polsce.

Układ budynku był typowy z podłużną salą modlitw poprzedzoną od zachodu przedsionkiem z izbą kahalną, na piętrze izba dla kobiet. Bożnica wyróżniała się piękną dekoracją drewnianego sklepienia, które pokryte było siatką listew i esowato wyciętych desek. Ściany sali modlitw były polichromowane. Synagoga miała dwa wejścia, główne od północy. Była pięknie ozdobiona - stanowiła cud architektury na owe czasy. Legenda głosi, że Napoleon, który ją oglądał, zachwycił się nią tak, że zdjął ze swego konia derkę haftowaną złotem i podarował ją synagodze. Spisany w 1939 roku (tuż przed spaleniem) inwentarz bożnicy rejestrował m.in. płaskorzeźby, które jakoby pochodziły z darów Esterki i Berka Joselewicza. W skarbcu po prawej stronie od wejścia znajdowała się kapa ze sznurków jedwabiu o wymiarze 2 m² nabijana cekinami ze złota, dwie kapy nabijane cekinami ze srebra, kielichy podobne do katolickich, jeden złoty i dwa srebrne bogato zdobione. Część żeńska znajdowała się po stronie zachodniej i południowej. Bima znajdowała się blisko wejścia. Synagoga była znana jako najbardziej kunsztowna w Polsce z powodu rzeźb, barwnych malowideł ściennych wykonanych przez Yehuda Leb oraz kolorowanych szyb okiennych. Wymiary: 18 x 21 m., wysokość: 14 m. Synagoga została spalona przez Niemców w czasie II wojny światowej 3.9.1939 r.

W 2000 roku w Berkeley na Florydzie podjęto inicjatywę budowy bożnicy na wzór przedborskiej. Będzie ona z drewna cedrowego. Przedborskie muzeum posiada kserokopię planów tej budowli i ma otrzymać makietę. Z inicjatywy prof. Judit Kronberg Grenberg z USA (jej rodzice pochodzą z Przedborza) dla upamiętnienia spalonej przez hitlerowców bożnicy w miejscu, w którym ona była zostanie wybudowany obelisk przy Rynku, nad Pilicą.

Dokładny opis bożnicy, dużo archiwalnych zdjęć oraz ciekawostek znaleźć można w książce Tadeusza Michalskiego pt. "Z polichromii przeszłości. Żydzi przedborscy" wydanej przez Muzeum Ludowe Ziemi Przedborskiej.

(zdjęcia: M. K. Piechotkowie "Bożnice drewniane", Warszawa 1957 r., T. Michalski "Z polichromii przeszłości")

```
{jgxml folder:=[images/stories/ciekawe_miejsca/nieistniejace/boznica] title:=[Widok od strony dawnej ul. Bożniczej|Widok od strony dawnej ul. Bożniczej|Fragment wnętrza|Widok od strony Pilicy|Fragment sklepienia|Widok od strony Pilicy|Fragment wnętrza|Bima|Drzwi wejciowe|Drzwi wejciowe|Drzwi wejciowe|Kłódka] cols:=[6]}
```